

SAMMANFATTNING PÅ SVENSKA

Bakgrund: Övervikt och fetma bland barn utgör idag en global epidemi. Från att ha varit ett hälsoproblem främst i höginkomstländer, är det nu ett växande problem också i låg- och medelinkomstländer. Kunskap om hur fetma uppstår och utvecklas är viktigt som underlag för förebyggande strategier och interventioner.

Mål: Att studera övervikt och fetma hos förskolebarn i städer och på landsbygd i Hanoi, Vietnam, med fokus på prevalens, incidens och associerade faktorer, och föräldrarnas uppfattningar.

Metoder: Samtliga studier genomfördes på samma sätt vid två epidemiologiska fältstationer, en i den urbana delen av Hanoi och en i den rurala. Tvärsnittsstudier med sammanlagt 2,677 barn, tre till sex år gamla, gjordes för att studera förekomsten av övervikt, fetma och associerade faktorer och åtvänor. Uppföljande studier av samma barn gjordes för att beskriva förändringar i incidens och prevalens över tre år. Föräldrar intervjuades och antropometriska uppgifter om barn och föräldrar insamlades. Övervikt och fetma klassificerades utifrån definitionerna av International Obesity Task Force. Fokusgruppsdiskussioner med mödrar om övervikt bland barn genomfördes och analyserades med en fenomenografisk ansats.

Resultat: Den uppmätta prevalensen av övervikt i den urbana studien och i den rurala var 13,3% bland urbana barn och 4,8% bland barn i rural miljö år 2013. För fetma var prevalensen 9,2% respektive 3,5%. Tre år senare hade prevalensen av övervikt ökat till 25,6% bland urbana barn och 7,7% bland rurala. Prevalensen av fetma minskade till 7,1% respektive 1,9%. De viktigaste riskfaktorerna på barnets individuella nivå både i stad och på landsbygd var stor matkonsumtion och frekvent konsumtion av fet mat. Bland rurala barn utgjorde frekvent konsumtion av stekt mat, täta mellanmål och ökat stillasittande ytterligare riskfaktorer. De viktigaste skyddsfaktorerna utgjordes av fysisk aktivitet, måltider i hemmet för urbana barn och längre nattsömn för rurala. På familjenivå var högre socioekonomisk status kopplat till ökad förekomst av övervikt bland barn i staden. Att ofta titta på TV-reklam för mat liksom tillgänglighet till extramål hemma var risker bland barn på landet. Den kvalitativa studien visade att mödrar var oroliga hälsoproblem hos överviktiga barn. De använde sina egna erfarenheter, tillväxtkurvor och information från vårdgivare samt massmedia för att identifiera övervikt hos sina barn. Mödrarna ansåg att ohälsosam livsstil, ärftlighet och ekonomisk utveckling var faktorer som bidrar till överviktsutveckling och utifrån detta försöker de förebygga och behandla övervikt hos sina barn. Mödrarnas uppfattning ifrågasattes ibland av far- och morföräldrar som ofta betraktar knubbighet hos barn som ett tecken på hälsa.

Slutsats: Förekomsten av övervikt bland förskolebarn är hög i Vietnam och ökar med åldern, särskilt i urban miljö. Förebyggande insatser och behandling av fetma bör starta tidigt, redan i förskoleåldern, och innefatta utbildningsprogram med fokus på en hälsosam livsstil för barn samt riktas mot alla generationer i en familj, inte minst mor- och farföräldrar. Förebyggande åtgärder och interventioner bör anpassas på olika sätt för stad och landsbygd. Restriktioner mot reklam för ohälsosam kost bör införas.